

Алещенко О.С.

*студентка факультету психології, політології та соціології
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНСЬКОГО, ЯКІ ВПЛИНУЛИ НА ЙОГО ПОЛІТИЧНУ ПОВЕДІНКУ

**«Весёлых любят меньше, но быстрее»
В. Висоцький**

Діяльність людини зумовлена спрямованістю її особистості, яка частково характеризується її потребо-мотиваційною сферою, яка у свою чергу являється вихідною ланкою цієї спрямованості. Це соціальне, динамічне явище, що формується у процесі виховання [1].

Тож сфера діяльності людини зумовлена не тільки її індивідуальними якостями, а й її пристосуванням у суспільстві, яке за Е. Еріксоном у процесі онтогенезу забезпечують різні соціальні об'єкти, шляхом взаємодії з людиною [2]. А також за Д. Ельконіним особистість формується у діяльності людини у системі «дитина - соціальний предмет» та «дитина - соціальний дорослий», які чергуються між собою, періодично акцентуючись для утворення новобудов, необхідних для забезпечення постійності цього процесу [3].

Згідно цих тверджень, доцільно буде зазирнути у дитинство та юність новообраного президента, щоб побачити повну картину його становлення як політика.

У інтерв'ю для документального серіалу «Квартал та його команда» мати Володимира Зеленського розповідає: «Я рідко на нього кричала. Він загалом був таким хлопчиком, що й не треба було, він сам все робив» [4].

Ми можемо зробити висновок, що мова іде про період розвитку дитини, коли ведуча діяльність є предметно-

орудійною, тобто вік від 1 до 3 років. У цей час дитина має оволодіти суспільно відпрацьованими способами дії з предметами у співпраці із дорослим. Важлива новобудова даного етапу - розвиток мовлення та наглядно-дійового мислення. Цей період завершує епоху раннього дитинства, яка складається з немовлячого періоду (0-12 міс.) та періоду раннього дитинства (1-3 р.), так званою, кризою 3-ьох років, коли дитина прагне сама виконувати операції з різними предметами, які можуть бути їй і не під силу. У цей час марно сварити дитину за її надмірну жагу до самостійності, тож ми можемо побачити, що ця криза нормально минула у маленького Володимира, адже мати (певно) поступалася йому, чим допомогла вдало ступити на наступний етап розвитку особистості [2].

Далі вона говорить: «Він дуже любив дітей, а діти його любили. Він навіть у садочку згуртовував навколо себе всіх дітей» [4].

У цьому уривку мова іде про вік від 3 до 7 років, коли ведучою діяльністю дитини є сюжетно-рольова гра. Це час формування потреб у суспільному визнанні та оцінці діяльності суб'єкта. Ми можемо побачити, що вже тоді Володимир був лідером та отримував достатню кількість «поглазувань» (термін Е. Берна) від своїх однолітків, і ця його риса - бажання бути у центрі уваги - червоною стежкою проходить крізь усе його життя [5].

Відомо, що сім'я Зеленських 4 роки прожила у Монголії, у місті Ерденет, де Володимир пішов у перший клас у віці 8 років, згідно законів тієї країни [6]. Цей вік вважається запізнім для початку навчання у школі, адже уже у 5 років дитина освоює предметно-образне мислення, а до 7 років у її поведінці починають проявлятися елементи довільного, формується певна внутрішня позиція та мовленнєво-логічне мислення, і головним протиріччям цього віку стає поява нових можливостей у діяльності, які блокуються старим образом життя. Тобто у 6-7

років дитина стикається з новою кризою, яка носить соціальний характер - зміна соціального статусу, але має під собою фізіологічне підґрунтя, а завдяки заняттям у школі, у 8 років вона вже має оволодіти самоконтролем та рефлексією, новими способами привернення уваги (вчителя) до себе [2].

Вчителька музики Володимира, вже у криворізькій школі, розповідала, що ще у ранньому шкільному віці він часто прибігав на перерви до кабінету, щоб постукати у барабани (процеси збудження домінують над процесами гальмування).

Володимир згадує випадок після першого дня у новій школі: «Я прийшов зі школи, було застілля. Вся вчена рада, друзі-співробітники батька зібралися у нас вдома. Я сказав якесь слово, типу «обалденно», тільки через мат. Я просто почув це у школі. Справа у тому, що у Монголії ніхто не матюкався і я не розумів, що це. Була пауза звісно, а потім (як це було смішно) всі ці вчені, вони ржали, вони реготали. Тому що я у першій день у школі зловив не знання, а «знання» нашої рідної давньоруської мови» [4]. Це сталося приблизно у 9 років.

Така ситуація звісно смішна своєю безглуздістю, проте дуже показова. Адже криза 7 років пов'язана з втратою дитячої безпосередності, коли діти вже розуміють доречність або недоречність своїх дій у деяких ситуаціях, а подібні нові відкриття, які вони приносять зі школи вже не розповідаються першочергово батькам, тому що їх авторитет у очах дитини помітно знижується, порівняно з авторитетом вчителя [2].

Невдале подолання будь-якої з криз не ставить хрест на нормальному становленні особистості людини, адже завжди є можливість наздогнати утворення новобудов, проте воно певним чином змінює вектор подальшого розвитку. У дорослому житті президента ми можемо побачити відголос цього зволікання у багатьох проявах. Наприклад, іноді різкий, некоректний гумор та висловлювання, нехтування стилістичним забарвленням агітаційної програми під час виборчої гонки та час від часу невміння стримувати свої емоції

(порівняння України з низкою образливих понять, відеоролики, поведінка під час дебатів, показове кидання слухавки під час прямого ефіру).

Зеленський розповідає: «Батько працював там (у Монголії) протягом 20-ти років, це якийсь жах. Він цій країні віддав усе: здоров'я, науку, мозок, учнів, а найголовніше, що оцінити можу лише мабуть я як син - це він віддав їй час, мій» [4].

Сьогодні, судячи з того, що розповідає родина ЗМІ, стосунки Володимира з батьком базуються на довірі та взаєморозумінні. Батько - приклад для наслідування, головний радник, вони пишуться один одним. Проте у дитинстві роль батька для сина надзвичайно важлива. З 6-ти років спілкування батька із сином у родині Зеленських було обмежено, тому хлопчику доводилося завойовувати увагу батька, який ще й до речі був суворою людиною. Згодом Володимир навчиться отримувати недостатню увагу та визнання його успіхів завдяки сцені [6].

«Виходячи на сцену, я отримував два відчуття. Перше - страх, а друге (після того, як ти здолав цей страх) - це задоволення», - каже Зеленський [4]. Така собі сублимація за З. Фройдом [7]. Або, за теорією Г. Сельє позитивний бік стресу, який утримує наш організм та психіку у тонусі [8].

Володимир у жартівливій формі згадує, що «4» з математики у них вдома означала траурний день, не похорон, похорон - це «3». Згідно записів у класному журналі, теперішній президент мав схильність до вивчення гуманітарних наук. Він мав відмінно майже з усіх предметів, окрім чотирьох, один з яких - математика. Трохи сумно Зеленський говорить про те, що його невражаючі досягнення з цієї дисципліни іноді навіть обурювали батька [4].

Вже з початку навчання у школі батьки перестають бути для нас головною авторитетною фігурою, натомість думка вчителя про дитину тепер є для неї найважливішою та визначальною у діяльності дитини, на 10-му році життя авторитетна фігура в очах дитини знову змінюється та переноситься на його

однолітків, у старших класах діти частково починають орієнтуватися не лише на думку оточуючих про себе, а й на власні професійні інтереси та формують певний світогляд. Марно змушувати дитину встигати в усьому та всюди, тим паче, коли вона й так показує гарні результати. Така поведінка батьків не зробить із дитини чемпіона, а лише зіпсує стосунки між ними [2].

Відомий факт, що у Володимира Зеленського з дитинства був дуже низький голос. Коли він прийшов у шкільний хор, вчителька вагалася, чи брати його, адже вона розуміла, яка реакція буде у дітей на його співи, але відмовити цій «ляльці» було неможливо. Деякий час над ним дійсно сміялися, і хлопчик мав деякий комплекс через таку свою особливість, проте, як Володимир сам каже про себе, він хлопець не дурний, він зрозумів, що це запам'ятовується [4].

Взагалі поняття «комплекс неповноцінності» ввів А. Адлер у своїй індивідуальній психології. Відчуття неповноцінності з'являється у будь-якої дитини ще у ранньому дитинстві через те, що деякі операції їй ще недоступні, на відміну від дорослого. Це відчуття абсолютно нормальне і навіть носить позитивний характер, адже воно запускає, так зване, прагнення до переваги, яке вважається рушійною силою розвитку особистості. У здорової людини це відчуття наближено до поняття самореалізації, але у невротика воно проявляється у самозвеличуванні, зневазі духовних та інших цінностей у досягненні мети, тобто перетворюється на комплекс [9].

Наскільки ми можемо судити, саме у цій галузі Володимир вдало пройшов шляхом прагнення до переваги та подолав відчуття власної недосконалості, адже наразі це відкрита медійна людина, яка не боїться виступати на публіці у різноманітних амплуа, висловлювати свою думку на широкий загаль та вступати у дискусії з більш досвідченими у певній сфері людьми, зокрема політиками.

Проте, проаналізувавши деякі відомі факти про дитинство та

юність вже діючого президента Володимира Зеленського, ми можемо побачити, що це людина, яка майже постійно мала щось доводити та завойовувати місце під Сонцем, щоб залишатися бажаним та визнаним серед свого оточення. Окрім того це яскраво виражений екстраверт, людина, яка згуртовує навколо себе інших, ініціативна, має добре розвинені інтелектуальні та творчі здібності, цілеспрямована.

«Це було поле, на якому можливо було якось відігратися, - каже Володимир про змагання КВН між учнями та вчителями, які він запропонував у випускному класі. - Ну а що, якби я програв, я не знаю, я б задушив себе, зламав би руку кришкою фортепіано, щось таке б зробив. Програш гірший за смерть» [4].

Така модель поведінки - компенсувати недосконале, здивувати, привернути увагу, змусити людей отримати задоволення від співпраці із собою - за Бассом визначається як «спрямованість на спілкування». Вона характеризується прагненням особистості за будь-яких умов підтримувати добрі стосунки з людьми, що часто перешкоджає виконанню конкретних завдань або наданню щирої допомоги іншим. Така людина виявляє стійкий інтерес до спільної діяльності, хоча її фактичний внесок у виконання завдання може бути мінімальним [10].

Тому рішення Зеленського йти у політику має внутрішню мотивацію, що він до речі не заперечує, а його дії підчас виборчої гонки яскраво підтверджують спрямованість на спілкування, за термінологією, тобто спрямованість на визнання та підтримку у його починаннях. У сумі така індивідуальна особливість даної політичної фігури й грамотна та професійна робота його команди дає, абсолютно зрозумілий з точки зору психології, успіх Володимира Зеленського у завоюванні настільки великого електорату. Але чи отримає Україна бажаний результат за керування такої людини, тому що, якщо говорити простими словами, Володимир - не лідер, а душа

компанії.

Список використаних джерел:

1. Мельник С. Н. Психологія особистості [навчальний посібник] / С. Н. Мельник. - В.: Видавництво ДДУТІДОТ, 2004. - 97 с.
2. Еріксон Е. Дитинство та суспільство / Е. Еріксон. - Санкт-Петербург: ИТД «Летний сад», 2000. - 416 с./ Пер. з англ. Вид. 2, перероб. та доповн.
3. Ельконін Д. Б. До проблеми періодизації психічного розвитку у дитячому віці// Питання психології. - Москва: «Школа-Пресс», 1971.
4. Документальний серіал «Квартал та його команда». 1 серія [електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=AMBNvKWn8&t=2416s>.
5. Берн Е. Ігри, у які грають люди / Ерік Берн. — Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. — 256 с.
6. Товт А. Детство Владимира Зеленского [електронний ресурс] / Анастасия Товт. -
7. Режим доступу: <https://strana.ua/articles/special/197655-detstvo-vladimira-zelenskoho-v-krivom-rohe-kakim-rebenkom-bylovuy-prezident-ukrainy.html>.
8. Фройд З. Введення до психоаналізу / Зигмунд Фройд - Москва: АСТ, 1915, 1917, 1930.
9. Сельє Г. Нариси про адаптаційний синдром / Г. Сельє. - Москва: «Просвещение», 1960.
10. Адлер А. Наука жити. Комплекс меншовартості та комплекс переваги / А. Адлер. - Київ: Port-Royal, 1997.
11. Буленко Т. В., М. І. Мушкевич, Р. П. Федоренко Діагностика особистості в практичній діяльності психолога: [науковий методичний посіб] / Бутенко Т. В., Мушкевич М. І., Федоренко Р. П.. - Львів: Вежа, 1996.